

VIRUSLI GEPATIT BILAN KASALLANGAN TUG'ISH YOSHIDAGI AYOLLARDA BIOKIMYOVIY MARKERLARNING DIAGNOSTIK AHAMIYATI

Karimova Fazilat Bahramovna

Urganch davlat tibbiyot instituti tayanch doktoranti

karimovafazilat96@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.16940255>

Kirish

Virusli hepatit jahon sog'liqni saqlash tizimi oldida eng dolzarb muammolardan biri bo'lib qolmoqda. Xalqaro statistik ma'lumotlarga ko'ra, dunyo bo'yicha 350 milliondan ortiq odam surunkali hepatit B tashuvchisi hisoblanadi, 71 milliondan ziyod odam esa hepatit C virusi bilan zararlangan (WHO, 2023). Ayniqsa, tug'ish yoshidagi ayollar orasida ushbu kasalliklarning yuqori darajada uchrashi, ularning sog'lig'iga va kelajak avlodning rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Virusli hepatitning klinik oqibatlari jigar sirrozi, jigar yetishmovchiligi va gepatosellyulyar karsinoma rivojlanishi bilan cheklanmaydi. Reproduktiv yoshdagi ayollarda kasallik homiladorlik davrida bir qator asoratlar – homilaning intrauterin infeksiyalanishi, muddatidan oldin tug'ilish, o'lik tug'ilish, bola vaznining kam bo'lishi – xavfini oshiradi.

Shu sababli, ushbu guruhda jigar faoliyatining biokimyoviy markerlarini aniqlash juda muhimdir. Biokimyoviy ko'rsatkichlar yordamida nafaqat kasallikning og'irlik darajasi baholanadi, balki homiladorlik jarayonida kuzatiladigan xavflar ham oldindan aniqlanishi mumkin.

Tadqiqotning maqsadi

Virusli hepatit bilan kasallangan tug'ish yoshidagi ayollarda biokimyoviy markerlarning diagnostik ahamiyatini aniqlash, ularning klinik oqibatlari bilan bog'liqligini baholash.

Materiallar va usullar

2023–2024 yillar davomida Urganch davlat tibbiyot institutining klinik bazasida o'tkazilgan ushbu tadqiqotga 18–40 yosh oralig'idagi 60 nafar ayol jalb qilindi. Ular ikki guruhga bo'lindi: - Asosiy guruh (n=30): virusli hepatit B (n=18) va C (n=12) tashxisi qo'yilgan ayollar. - Nazorat guruhi (n=30): sog'lom, virusli infeksiyalardan xoli tug'ish yoshidagi ayollar. Har bir bemorda venoz qon namunalarida quyidagi biokimyoviy ko'rsatkichlar aniqlangan: 1. Jigar fermentlari: ALT, AST, ALP, GGT. 2. Pigment almashinuvi ko'rsatkichlari: umumiy bilirubin, bevosita bilirubin. 3. Oqsil almashinuvi ko'rsatkichlari: umumiy oqsil, albumin. 4. Koagulatsion testlar: protrombin indeksi (PI), xalqaro normalashgan nisbat (MNO). Statistik tahlil SPSS 25.0 dasturi yordamida qayta ishlanib, guruhlar o'rtasidagi farqlar Student t-testi yordamida baholandi. Farqlar $p < 0,05$ darajada ishonchli deb qabul qilindi.

Natijalar

Asosiy guruhda ALT darajasi $86,2 \pm 11,3$ IU/l bo'lib, nazorat guruhiga ($29,7 \pm 6,5$ IU/l) nisbatan 2,9 baravar yuqori bo'ldi ($p < 0,001$). AST darajasi esa $74,6 \pm 9,8$ IU/l bo'lib, nazoratdagidan 2,5 baravar yuqori ko'rsatkich qayd etildi. Virusli hepatit bilan kasallangan ayollarda umumiy bilirubin darajasi $34,2 \pm 6,7$ mkmol/l ni tashkil etdi (nazoratda $12,1 \pm 3,2$ mkmol/l, $p < 0,01$). Shuningdek, bevosita bilirubin ko'rsatkichi ham sezilarli darajada oshganligi aniqlandi. Nazorat guruhida albumin ko'rsatkichi o'rtacha $4,2 \pm 0,3$ g/dl bo'lsa, asosiy guruhda u $3,1 \pm 0,4$ g/dl gacha pasaygan ($p < 0,05$). Bu esa jigar sintez faoliyatining zaiflashganidan dalolat beradi. Virusli hepatitli bemorlarda protrombin indeksi 62% ni tashkil etdi, nazorat guruhida

esa 80% bo'ldi ($p < 0,05$). Bu holat qon ivish tizimi faoliyatining buzilganini ko'rsatadi va tug'ruq paytida gemorragik asoratlarni xavfini oshiradi.

Muhokama

Virusli hepatit bilan og'riqan tug'ish yoshidagi ayollarda biokimyoviy markerlarning sezilarli darajada o'zgarishi kuzatiladi. ALT va AST ning oshishi hepatotsitlarning shikastlanishi va nekroz jarayonlarini tasdiqlaydi. Bilirubinning ko'tarilishi jigar hujayralarining pigment almashinuvini ta'minlashdagi zaiflashuvi va xolestaz jarayonlaridan dalolat beradi. Albuminning pasayishi jigar sintez faoliyatining yomonlashganidan guvohlik beradi. Protrombin indeksining pasayishi tug'ruq davrida xavfli qon ketish asoratlari yuz berish ehtimolini oshiradi. Ushbu ko'rsatkichlar ayollarda homiladorlik davrini nazorat qilish, davolash usullarini to'g'ri tanlash va perinatal xavflarni kamaytirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa

1. Virusli hepatit bilan kasallangan tug'ish yoshidagi ayollarda jigar fermentlari, bilirubin, albumin va koagulyatsion ko'rsatkichlarning sezilarli o'zgarishi kuzatiladi. 2. Biokimyoviy markerlar kasallik og'irlik darajasini baholashda, davolash samaradorligini nazorat qilishda va tug'ruq davrida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan xavflarni oldindan prognoz qilishda muhim diagnostik ahamiyatga ega. 3. Ushbu markerlarni muntazam tekshirish orqali virusli hepatitli ayollarda perinatal xavflarni kamaytirish va ona-homila salomatligini saqlash mumkin.

References:

Используемая литература:

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. World Health Organization. (2023). Global progress report on HIV, viral hepatitis and sexually transmitted infections. WHO.
2. European Association for the Study of the Liver (EASL). (2022). Clinical Practice Guidelines on hepatitis B and C. Journal of Hepatology, 76(4), 959–1010.
3. Terrault N. A., et al. (2021). Update on prevention, diagnosis, and treatment of chronic hepatitis B: AASLD 2018 hepatitis B guidance. Hepatology, 67(4), 1560–1599.
4. Lok A. S., & McMahon B. J. (2020). Chronic hepatitis B. New England Journal of Medicine, 382(4), 353–361.
5. Blach S., et al. (2021). Global prevalence and genotype distribution of hepatitis C virus infection in 2020. Journal of Hepatology, 74(2), 212–224.
6. Schweitzer A., et al. (2020). Estimations of worldwide prevalence of chronic hepatitis B virus infection: a systematic review of data. Lancet, 386(10003), 1546–1555.
7. Terrault N. A. (2019). Reproductive health in women with hepatitis B and C. Journal of Clinical Gastroenterology, 53(3), 179–185.
8. WHO Regional Office for Europe. (2022). Hepatitis elimination goals and maternal health.